

BEGRIPPENLIJST | WARMTETRANSITIE

BELEIDSMATIG (RIJKSREGELINGEN)

Doe-het-zelf aanpak

Isolatie kan door marktpartijen of door bewoners zelf worden gedaan. Zolders, daken, binnenmuren en vloeren lenen zich voor een doe-het-zelfaanpak. Voor hetzelfde bedrag kunnen bij doe-het-zelf meer woningen geïsoleerd worden dan via marktpartijen. Gemeenten moeten wel doordachte keuzes maken, o.a. over financiering en controle, bij het opzetten van deze aanpak ([Mengpaneel lokale doe-het-zelf-aanpak isolatie woningen - Nieuwe Energie Overijssel, 2023](#)).

EVKW

Experimentprogramma
Verduurzaming Kwetsbare Wijken

Leer/ondersteunings-programma gericht op verduurzamen wijken met complexe fysieke problemen in combinatie met relatief veel kwetsbare bewoners ([Experimentenprogramma Verduurzaming van Kwetsbare Wijken | Programma Aardgasvrije Wijken](#)).

Koppelkansen

Het op een handige manier combineren van werkzaamheden en acties waar dit mogelijk is. Denk aan het combineren van de aanleg van een warmtenet met vervanging van riolering of aanleg van glasvezelkabels ([van der Molen et al., 2023](#)).

LAI

Lokale Aanpak Isolatie

Eerste van vier sporen uit het NIP*. De LAI is bedoeld voor (financiële) ondersteuning van woningeneigenaren met een slecht energielabel en lage WOZ-waarde, die onvoldoende op eigen financiële kracht kunnen verduurzamen ([Lokale aanpak samen met gemeenten | Nationaal Isolatieprogramma | Home | Volkshuisvesting Nederland](#)).

NIP

Nationaal Isolatieprogramma

Rijksprogramma gericht op het structureel verbeteren van de energieprestatie van slecht geïsoleerde woningen. Vanaf 2023 kunnen gemeenten plannen indienen voor een lokale meerjarige aanpak voor isolatie en energiebesparing. Doel is in 2030 1,5 mln koop- en 1 mln huurwoningen te hebben geïsoleerd ([Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2022](#)).

NPLW

Nationaal Programma Lokale
Warmtetransitie

Regionaal programma gericht op het ondersteunen van de lokale warmtetransitie. Het huidige Programma Aardgasvrije Wijken en Expertisecentrum Warmte gaan hierin op. Kent een eigen SPUK*. ([NPLW, 2023](#)).

BEGRIPPENLIJST | WARMTETRANSITIE

VERVOLG BELEIDSMATIG (RIJKSREGELINGEN)

Omgevingsplan

Het omgevingsplan vervangt bestemmingsplannen en bevat gemeentelijke regels voor de fysieke leefomgeving. Het geeft richtlijnen voor activiteiten die de omgeving beïnvloeden, zoals bouwprojecten en het kappen van bomen. Gemeenten hebben de vrijheid om te bepalen welke activiteiten ze toestaan, zoals wonen, recreatie of bedrijvigheid. Hierbij wegen ze diverse belangen tegen elkaar af om een evenwichtige toewijzing van functies aan locaties te bereiken ([Omgevingsplan op hoofdlijnen](#)).

PAW

Programma Aardgasvrije Wijken

Leerprogramma dat nog loopt waarbij gemeenten ondersteuning krijgen voor een aardgasvrije proeftuin. In 3 rondes zijn aan meer dan 50 gemeenten subsidies toegekend, bedoeld om de onrendabele top richting bewoners te kunnen betalen. Dit programma is samen met het Expertisecentrum Warmte opgegaan in het NPLW ([PAW, 2021](#)).

PPS

Publiek-private samenwerking

PPS is een samenwerkingsvorm tussen overheid en private bedrijven, gericht op projecten in de publieke sector. Hierbij hebben marktpartijen vrijheid in de uitvoering van het project, terwijl de overheid zich richt op het einddoel. Dit wordt vaak gebruikt bij grote projecten zoals infrastructuur, waarbij de private partij ook het financiële risico kan dragen.

RES

Regionale Energie Transitie

Per regio (30 in totaal) opgestelde strategie waarin o.a. zoeklocaties voor grootschalige opwek van duurzame energie (zoals windmolens en zonneparken) staan. Overijssel kent twee RES-regio's, Twente en West-Overijssel ([RES, 2023](#)).

RSW

Regionale Structuur
Warmte

De RSW is onderdeel van de RES. In de RSW wordt gekeken naar inzicht in de warmtevraag en het warmte-aanbod. De RSW gaat ook in op benodigde bovengemeentelijke warmte-infrastructuren en hangt nauw samen met plannen uit de TVW* ([Warmte - regionale energiestrategie, z.d.](#)).

SiSa

Single information, Single audit

Term die betrekking heeft op de verantwoording die gemeenten af moeten leggen bij SpUk's ([Rijksoverheid, 2023](#)).

SpUk

Specifieke Uitkering

Geormerkte uitkeringen van het Rijk aan provincies en gemeenten voor specifieke doelen, zoals het bestrijden van energiearmoede of versnellen van isolatie in gemeenten ([Rijksoverheid, 2023](#)).

BEGRIPPENLIJST | WARMTETRANSITIE

VERVOLG BELEIDSMATIG (RIJKSREGELINGEN)

TVW

Transitievisie Warmte /
Warmtevisie

Visiedocument dat iedere gemeente (uiterlijk eind 2021) heeft opgesteld. Daarin staat welke alternatieve bronnen er voor aardgas zijn, wat passende alternatieven zijn per wijk en in welke wijken wordt gestart met het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving ([TVW | VNG](#)).

Warmte- programma

Opvolger van de TVW. Gemeenten moeten minimaal iedere 5 jaar hun Warmtevisie herijken. Aan het Warmteprogramma is een Uitvoeringsplan gekoppeld dat beschrijft hoe de gemeente de transitie in een wijk gaat uitvoeren ([VNG](#)).

WCW (Warmtewet 2)

Wet Collective
Warmtevoorziening

Wetsvoorstel waarin nieuwe kaders en regels worden geïntroduceerd voor collectieve warmteprojecten om gemeenten hierover meer regie te geven. Schrijft voor dat de warmte-infrastructuur merendeels in publieke handen moet zijn. Gemeenten kunnen dan 'warmtekavels' aanwijzen waar een warmtenet gerealiseerd moet worden ([Kamerstuk, 2022](#)).

WGIW

Wet Gemeentelijke
Instrumenten
Warmtetransitie

Wetsvoorstel dat gemeenten meer (juridische) instrumenten biedt om de warmtetransitie te versnellen. Belangrijk instrument om een WUP* op te kunnen stellen. Onderdeel van de WGIW is de 'aanwijsbevoegdheid': een mogelijkheid om gebieden aan te wijzen waar het aardgas op een gespecificeerde datum en binnen een redelijke termijn (minimaal 8 jaar) wordt afgesloten en overgegaan wordt op een duurzaam alternatief ([Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie](#)).

WUP

Wijkuitvoeringsplan

In het wijkuitvoeringsplan staat hoe doelen van de Transitievisie Warmte (TVW) uitpakken op wijk- of buurtniveau. Het WUP wordt samen met bewoners en professionele belanghebbenden opgesteld en gaat over techniek, financiering, planning, isolatieniveaus, participatie, juridische bestendinging en governance ([Uitvoeringsplan - Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie, z.d.](#)).

BEGRIPPENLIJST | WARMTETRANSITIE

INHOUDELIJK

All-electric

Warmtevoorziening en strategie om aardgasvrij te worden waarbij alleen gebruik wordt gemaakt van elektriciteit, zoals een warmtepomp, elektrische kachel of infraroodpanelen ([Elektrische warmtepomp - Nationaal Programma lokale warmtetransitie, z.d.](#)).

Aquathermie

Verzamelterm voor duurzaam verwarmen en koelen met water. Het gaat om warmte en koude uit oppervlaktewater (Thermische Energie uit oppervlaktewater, TEO), afvalwater (Thermische Energie uit afvalwater, TEA) en drinkwater (Thermische Energie uit drinkwater, TED). Aquathermie is één van de mogelijkheden voor duurzame verwarming uit het Klimaatakkoord ([Netwerk Aquathermie - Netwerk Aquathermie, z.d.](#)).

Cv-tuning

Optimaliseren van de afstelling van de cv-ketel met als doel deze zuiniger te laten verwarmen. Dat kan door de pompsnelheid lager in te stellen en/of door de temperatuur voor verwarming lager in te stellen (die staat vaak standaard op 90 graden, terwijl 60 of 70 graden in veel gevallen voldoende is) ([Milieu Centraal](#)).

Datathermie

Restwarmtelevering aan de gebouwde omgeving met datacenters als bron ([Duurzaamheid.nl, 2023](#)).

Energiecoach

Een energiecoach helpt huiseigenaren om energiezuiniger te leven door hun energieverbruik te analyseren. Ze bieden advies op maat, variërend van kleine veranderingen zoals het gebruik van energiezuinige apparaten tot grotere investeringen zoals zonnepanelen en verbeteringen aan de verwarmingsinstallatie ([Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2023](#)).

Energiefixers

Energiefixers helpen kwetsbare bewoners met hoge energierekeningen met het aanbrengen van kleine en grotere energiebesparende maatregelen. In 'light'-variant bestaande uit tochtstrips, radiatorfolie, ledlampen en CV-tuning. In oorspronkelijke 'heavy' trim ook meer gespecialiseerde en tijdsintensieve klussen als waterzijdig inregelen, kieren dichten en/of deuren opnieuw ophangen/stellen ([Extra inzet energiefixers en lokale aanpak isolatie in strijd tegen energearmoede | Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl](#)).

BEGRIPPENLIJST | WARMTETRANSITIE

VERVOLG INHOUDELIJK

Geothermie

Duurzame warmtebron waarbij warmte uit de diepe ondergrond (> 500 meter) wordt gehaald om gebouwen zoals woningen of kassen mee te verwarmen via een collectief energiesysteem ([Geothermie - Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie, z.d.](#)).

Natuurinclusief isoleren

Bij na-isolatie van bestaande - met name oudere - woningen dient rekening gehouden te worden met beschermde dieren (vanuit de Wet natuurbescherming - Wnb). Deze wet verbiedt het verwonden/doden van beschermde dier- en plantensoorten, het wegnemen van broedplaatsen en het verstoren van de directe leefomgeving. In de gebouwde omgeving gaat het vooral om vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen ([Provincies ontvangen € 6,9 miljoen voor versnelling natuurinclusief isoleren | Nieuwsbericht | Home | Volkshuisvesting Nederland](#)).

Natuurvrij maken woning

Ervoor zorgen dat beschermde dieren zoals een vleermuis hun broedplek - bijvoorbeeld in de spouw - kunnen verlaten maar er niet meer kunnen terugkeren (concreet: door voor 80% dichtten van gaten in een gevel en plaatsen van 'uitlaten', waardoor ze de spouw wel kunnen verlaten maar er niet meer in terug kunnen ([Hier.nu, 2023](#)).

SMP

Soorten Managementplan

Door gemeenten ingezette/gestimuleerde na-isolatie van bijvoorbeeld dak/spouw is vanuit de Wnb alleen toegestaan als er een SMP wordt opgesteld. Dit is een voor een heel gebied opgesteld plan dat aangeeft hoe ervoor wordt gezorgd dat beschermde dieren en planten geen hinder ondervinden van na-isolatie. Centraal onderdeel van dit plan is een ecologisch onderzoek. Op basis hiervan beschrijven gemeenten in het SMP de maatregelen die genomen gaan worden. Bij de provincie (in geval provincie Noord-Holland is dat de omgevingsdienst Noord-Holland Noord) kan hiermee - voor de periode van 10 jaar - een (gevierd)onthefving worden aangevraagd ([Soortenmanagementplan \(SMP\) | provincie Utrecht \(provincie-utrecht.nl\)](#)).

Warmtebedrijf

Partij die verantwoordelijk is voor het leveren van warmte aan huishoudens en bedrijven. Niet hetzelfde als bronhouder of exploitant.

BEGRIPPENLIJST | WARMTETRANSITIE

VERVOLG INHOUDELIJK

Warmtenet

Ondergronds netwerk van leidingen waardoor warm water stroomt, dat via een afleverset bij woningeigenaren wordt afgeleverd en de CV-installatie vervangt. Vereist een hoge dichtheid van gebouwen en wordt daarom veel in steden toegepast ('stadswarmte'). Warmtenetten bestaan in meerdere temperatuurniveaus: (zeer) laag, midden en hoog. Bestaat ook in de variant warmte-koudenetten, die ook worden gebruikt voor koeling van huizen en gebouwen ([Warmtenetten, z.d.](#)).

Waterzijdig inregelen

Het zodanig afstellen van de warmtetoevoer naar de verschillende - radiatoren in woonruimtes, dat de cv-ketel optimaal rendeert ([Installaties goed inregelen, z.d.](#)).

WKO

Warmte-koude-opslag

Energiesysteem waarbij gebruik wordt gemaakt van ondiepe aardwarmte om warmte en koude in op te slaan en aan een woning of gebouw te leveren. Een WKO kan onderdeel zijn van een warmtenet ([Bodemenergie en WKO - Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie, z.d.](#)).